

Streptococconen zijn luis in de pels

Streptococcus suis is de grootste 'antibioticumlurper' op het zeugenbedrijf. De economische schade is groot en we krijgen die bacterie maar niet van onze varkenserven af. Hoe komt dat?

FRANK DE VRIES

Infectie met de Streptococconen suis-bacterie kan hersenvliesontsteking, gewrichtsontsteking, bloedvergiftiging en zelfs sterfte onder de biggen veroorzaken. De ziekte komt in de hele wereld voor en veroorzaakt vooral ziekte bij biggen rond het spenen. De economische schade kan enorm zijn vanwege extra uitval, sterfte, behandelingskosten en trage groeiers.

Contactmomenten

"Minder contactmomenten helpen zeker om de streptococconen te onderdrukken",

'Ik zie verschillen tussen voerfirma's'

vertelt Rudolf Raymakers. Raymakers werkt al vier decennia als varkensdierenarts binnen De Varkenspraktijk Someren. "Het heeft met de bacterie en de omstandigheden te maken dat we maar niet van deze kwalijke ziekte af kunnen komen. Minder contactmomenten kan enorm helpen, zoals een scheiding tussen tomen en groepen dieren." Hoewel Raymakers her en der succesjes boekt onder zijn klanten, moet hij ruitelijk toegeven dat in zijn werkzame carrière het streptococcon-probleem wezenlijk niet veel kleiner is geworden. "De laatste jaren is type 9 de grote boosdoener. Een goed vaccin ertegen bestaat niet en de autovaccins werken niet tegen dit type." Varkensarts Chris Schouten van dierenartsencombinatie Aadal ziet de ontbrekende kennis over de pathologie van deze ziekte als een grote leemte. "We zien effecten van de inzet van bepaalde voeders, maar helaas

kan de faculteit Diergeneeskunde in Utrecht deze positieve effecten niet bevestigen. Dat roept om meer onderzoek naar de streptococconbacterie."

Oplossingen

Varkensarts Raymakers is niet moedeloos geworden door deze hardnekkige ziekte, maar ziet nog steeds kansen. "Als groep van varkensartsen vragen we om meer onderzoek omdat we nog lang niet op alle vragen antwoorden hebben. "Hij doet onder andere op de voedingscomponent. "Ik zie verschillen tussen de diverse voerfirma's in het voorkomen van streptococconen en durf te stellen dat Denkvit-voeders succesvol zijn." Ook varkensarts Schouten wil graag nader onderzoek. "Ik zie een invloed van het type varken, de hoeveelheid die een big eet en andere omstandigheden. Maar wij als praktijk zijn geen onderzoeksinstituut, dus de wetenschappelijke onderbouwing van effecten moet ergens anders vandaan komen." Zo ziet Schouten dat met het aanpakken van abortus blauw op een zeugenbedrijf het voorkomen van de streptococconen als probleem vermindert. "Hier heb ik ook geen wetenschappelijke onderbouwing voor, het is louter een praktijkervaring van ons." Varkensarts Valentijn Thuring van Varkensartsen Twente Salland ziet ook duidelijk een voedingsinvloed. "Als ik een groot probleem met streptococconen zie op een bedrijf, kan het verlagen van het geven van energie aan de biggen direct helpen. Nadeel is wel dat de biggen dan minder hard gaan groeien met meer overbevolking tot gevolg. Dat is natuurlijk ook niet goed, dus het gaat altijd weer om het vinden van de juiste balans."

Zetmeelcomponent

Wagenings onderzoeker Peter van Baarlen

keek naar de relatie tussen zetmeelrijke voeders en het optreden van streptococcon-infecties. Hoewel het onderzoek nog niet is afgerond, bestaat de gedachte dat zetmeelrijke voeders voor biggen de groei van schadelijke S. suis kunnen bevorderen. Van Baarlen: "We denken dat het type suiker invloed heeft op de streptococconbacterie. En om het nog ingewikkelder te maken menen we ook dat ieder serotype van de streptococcon gevoelig is voor andere suikers." Uit het project van Van Baarlen bleek dat de schadelijke S. suis snel groeit op bepaalde zetmeelbronnen, terwijl op andere zetmeelbronnen juist onschadelijke streptococconen beter groeien. Navraag leert dat het op dit moment nog niet duidelijk is bij de onderzoeker welke zetmeelbronnen gunstig zijn en welke ongunstig voor de bescherming tegen streptococconen. "We hebben het onderzoek in het laboratorium gedaan en binnenkort gaan we die kennis ook in de stal uittesten samen met voerpartners." Tot nu toe zijn al ruim dertig serotypes van de streptococconen beschreven; in Nederland komen de serotypes 2 en 9 het meest voor. Op veel varkensbedrijven komen infecties met S. suis voor. Zeugen kunnen de bacterie bij zich dragen op de tonsillen zonder zelf ziek te zijn. Zeugen kunnen ook nog eens diverse types van de

bacterie bij zich dragen. De zeugen zijn op hun beurt verantwoordelijk voor de overdracht van de streptococconen op de jonge biggen, via de bek of de neus. De diagnose van S. suis-infecties op bedrijven met klinisch zieke dieren gebeurt meestal met hulp van bacteriologisch en pathologisch onderzoek. Momenteel is er, uitgezonderd een MSD-vaccin in Engeland, geen commercieel vaccin beschikbaar dat effectieve bescherming geeft. Dit komt doordat er zoveel verschillende serotypes zijn.

Type ondernemer

De vraag is of het type varkensondernemer een relatie heeft met het voorkomen van streptococconen op een bedrijf. Dierenarts Schouten wijst erop dat een ondernemer die er alles aan wil doen om het probleem weg te krijgen, dat ook gaat lukken. "Zij die er niet alles voor doen blijven in de problemen hangen." Raymakers ziet dat die ondernemer die zijn management goed in orde heeft beter scoort: "Je moet op zoveel dingen echt kien zijn, zoals de biestopname, de hygiëne in de kraamstal, monitoring van speengewichten, overlegbeleid en een goede melkgift."

Overheid

Schouten ziet een belangrijke taak voor de

overheid om deze ziekte in te dammen. "Onze overheid dwingt af dat we veel minder antibiotica mogen inzetten op varkensbedrijven. Dat is natuurlijk prima, maar juist omdat voor de streptococcon-problematiek de meeste antibiotica wordt gebruikt, vind ik dat je als overheid je streven naar minder medicijnen samen moet laten gaan met meer onderzoek om de ziekte in te dammen. Dat mis ik nog." Dierenarts Thuring denkt dat we nooit helemaal af komen van de streptococcon. "Ik denk niet dat we, net als bij de ziekte van Aujeszky, de kiem kunnen uitroeien. Maar met nog meer onderzoek, bijvoorbeeld op het terrein van voeding, komen we dichterbij een betere oplossing." ?

Een van de zichtbare ziekteverschijnselen is hersenvliesontsteking, te herkennen aan de gestrekte nek (foto links) en de scheve kop (foto rechts).

FOTO: MAURITS BOSGOED

